

Helsingin käräjäoikeudelle

29.5.2023

helsinki.ko@oikeus.fi

Kantaja:

Mika Vauhkala

Puolesta,

OTM, lupalakimies Aki Nummelin

Prosessiosoite: aki.nummelin@gmail.com / puh. 0400432428

Vastaaja:

Fazer-konserni

Vastaaja:

Suomen valtio

TÄYDENNYS

Asia:

L 706/2022/1504

Täydennys kanteeseen ja perusteluihin

Lausumat:

Käsiteltävänä olevassa tapauksessa väitämme, että kantajan perus- ja ihmisoikeuksia on rikottu siten, että vastaajat on tuomittava maksamaan hyvitystä yhdenvertaisuuslain perusteella sekä korvausta Euroopan ihmisoikeussopimuksen 13. artiklan mukaisesti.

Väitämme aiempiin lausuntoihin viitaten, että valtio on välillisesti syrjinyt kantajaa ja Fazer-konserni on kohdistanut välitöntä syrjintää kantajaa kohtaan.

Euroopan ihmisoikeussopimuksen 13. artiklassa säädetään:

Jokaisella, jonka tässä yleissopimuksessa tunnustettuja oikeuksia ja vapauksia on loukattu, on oltava käytettävissään tehokas oikeussuojakeino kansallisen viranomaisen edessä siinäkin

tapauksessa, että oikeuksien ja vapauksien loukkauksen ovat tehneet virantoimituksessa olevat henkilöt.

On riidatonta, että vaatimalla terveeltä ja hyväkuntoiselta kantajalta koronapassia hänen pyrkiessään 10.12.2021 Fazer Kluuvin kahvilaan syömään aamiaista on rikottu hänen oikeuttaan yksityiselämän suojaan (PL 10 §) eli henkilökohtaisiin terveystietoihin sekä oikeutta yhdenvertaiseen ja syrjimättömään kohteluun (PL 6 §). Perustuslain 23 §:n perusteella perusoikeuksiin voidaan puuttua poikkeusoloissa. Silti perusoikeuksien rajoittamiselle asetetaan rajat myös poikkeusoloissa.

Perusoikeuksien rajoitusopin mukaan (PeVM 25/1994 vp, s. 4–5) perusoikeuksia voidaan rajoittaa perustuslakia alemman asteisella sääntelyllä vain tietyin tarkasti määritellyin edellytyksin. Edellytyksiin kuuluu muun muassa, että rajoitusperusteen tulee perustua eduskuntalakiin, rajoituksen tulee olla hyväksyttävä ja painavan yhteiskunnallisen tarpeen vaatima, ja että rajoitusten tulee olla suhteellisuusvaatimuksen mukaisia. Suhteellisuusvaatimuksen voidaan katsoa koostuvan sekä soveltuvuus- että välttämättömyysvaatimuksista; rajoituksen täytyy olla ylipäättään soveltuva asetetun tavoitteen saavuttamiseksi, ja lisäksi tavoitetta ei voida saavuttaa vähemmän perusoikeuksiin puuttuvien keinoin (kts. esim. Veli-Pekka Viljanen, Perusoikeuksien rajoitusedellytykset, AlmaTalent 2001, s. 212–213). Jotta perusoikeuden rajoitus on hyväksyttävä, tulee kaikkien rajoittamisedellytysten täytyä samanaikaisesti (Viljanen 2001, s. 61), joten yhdenkin edellytyksen täyttymättä jättäminen tekee perusoikeuden rajoituksesta perustuslain vastaisen.

Covid-19-taudin torjunnassa on vedottu lääketieteeseen ja sen perusteella tehtyihin poliittisiin ratkaisuihin. Kaikissa perustuslakivaliokunnalle annetuissa asiantuntijalausunnoissa (kts. valtion vastauksen liitteet 3–8) todettiin koronapassilainsäädännön olevan oikeasuhtaista ja välttämätöntä nimenomaan esitetyn lääketieteellisen ja epidemiologisen tiedon valossa; Ojanen muotoili lakiehdotuksen olleen oikeasuhtainen ja välttämätön, ”kun samalla huomioidaan esityksen tarjoama tieto epidemiatilanteesta, rokotuskattavuudesta, vaikutuksista sekä muista toteuttamisvaihtoehdoista” (valtion vastauksen liite 4, Tuomas Ojasen lausunto).

Perustuslakivaliokunta puolestaan lausui, että ”[v]aikka ehdotus asettaa henkilöt eri asemaan, ei ehdotettua sääntelyä voida perustuslakivaliokunnan mielestä sen taustalla olevat lääketieteelliset perusteet huomioiden pitää mielivaltaisena” (PeVL 35/2021 vp, kohta 16).

Lainsäädännön perustuttua lääketieteelliseen ja epidemiologiseen tietoon, on myös käsiteltävänä olevassa tapauksessa käytävä läpi lääketieteellistä todistelua. Kantajan esittämällä todistelulla osoitetaan, että jo syksyllä 2021 – eli ennen koronapassilainsäädännön voimaantuloa ja kanteen

kohteena olevan tapahtuman ajankohtaa – oli laajalti tiedossa sekä lääketieteellisen tutkimustiedon että kokemusperäisen tiedon perusteella niin Suomessa kuin ulkomailla, että koronarokotteet eivät ehkäise koronaviruksen leviämistä taikka covid-19:ään sairastumista jopa ollenkaan tai ainakaan merkittävässä määrin.

Koronapassilainsäädännön keskeisin tarkoitus oli ehkäistä koronaviruksen leviämistä kolmella eri tavalla: koronarokotteiden tuottaman taudin leviämisen ehkäisyvaikutuksen avulla, koronatestaamisen tuottaman taudin leviämisen ehkäisyvaikutuksen avulla, ja sairastetun koronavirustaudin tuottaman taudin leviämisen ehkäisyvaikutuksen avulla. Kuitenkin esittämiemme todisteiden ja asiantuntijalausuntojen nojalla oli käytännössä selvää jo syksyllä 2021, että eivät koronarokotteet, eivätkä koronatestit ehkäise taudin leviämistä siten, kuin niiden toivottiin ja uskottiin ehkäisevän. Siten koronapassilainsäädännön perusteena ollut tavoite taudin leviämisen ehkäisystä ei perustunut ajantasaiseen tieteelliseen tietoon, vaikka perustuslakivaliokunta oli useassa yhteydessä korostanut valtioneuvoston velvollisuutta seurata tarkkaan koronarajoituksiin liittyvän sääntelyn voimassaolon välttämättömyyttä sekä soveltamisessa mahdollisesti havaittavia ongelmia (esim. PeVL 35/2021 vp kohta 10, PeVL 26/2021 vp ja PeVL 14/2020 vp).

Esittämämme todistelun nojalla voidaan riidattomasti todeta, että koska jo syksyllä 2021 on ollut laajassa tiedossa tieteellistä tutkimustietoa ja kokemusperäistä tietoa siitä, että koronapassi ei ehkäissyt covid-19:n leviämistä joko ollenkaan tai ainakaan merkittävässä määrin, on valtioneuvosto laiminlyönyt perustuslakivaliokunnan sille asettaman korostuneen velvollisuuden seurata tarkkaan koronarajoituksiin liittyvän sääntelyn voimassaolon välttämättömyyttä. Tämä on osaltaan aiheuttanut sen, että kantaja on joutunut kanteen kohteena olevassa tapauksessa syrjityksi ilman hyväksyttävää syytä.

Kutsumme kantajan todistajaksi väistävän pääministerin Sanna Marinin, jotta voimme kysyä häneltä, mihin valtioneuvoston on perustanut näkemyksensä koronapassilainsäädännön välttämättömyydestä sekä miten valtioneuvosto on seurannut koronarajoituksiin liittyvän sääntelyn välttämättömyyttä suhteessa perusoikeuksien toteutumiseen. Edelleen kutsumme todistajiksi HUS:n infektioylilääkäri Asko Järvisen ja THL:n ylilääkäri Hanna Nohynekkin kertomaan, mitä kansainvälinen lääketieteellinen yhteisö tiesi rokotteiden merkityksestä covid-19-taudin torjunnassa ennen joulukuuta 2021. Molemmat lääkärit ovat esiintyneet hyvin aktiivisesti julkisuudessa koko covid-19-pandemian esiintymisen ajan ja molemmat ovat kuluvana vuonna kertoneet julkisuudessa, että jo syksyllä 2021 lääketieteellinen yhteisö tiesi, ettei rokotuksista ole juurikaan hyötyä pandemian torjunnassa, koska rokotettu sekä sairastuu covid-19-tautiin että myös sairastuttaa muita covid-19-tautiin samoin kuin rokottamattomatkin henkilöt. Samaa kertovat asiantuntijoina

kuultaviksi kutsumamme lääkäri, vieraileva professori ja King's Fund -lääketieteellisen ajatushautomon hallituksen jäsen Aseem Malhotra sekä kansanterveyden tohtori ja Geneven yliopiston lääketieteen laitoksen dosentti Astrid Stuckelberger.

Kirjallisina todisteina esitämme lääketieteellisiä tutkimuksia, joilla todistamme, että

- a) täysi rokotussarjakaan ei suojaa covid-19-tartunnalta (todiste 3, 17, 18, 19, 20, 21)
- b) rokotettujen ja rokottamattomien potilaiden välillä ei havaittu eroja tehohoitojakson pituuden tai sairaalakuoleman riskin osalta (todiste 4)
- c) koronarokotteet aiheuttavat sydänlihastulehdusta (todiste 5)
- d) myös rokotetut levittävät koronavirusta (todiste 13)
- e) täyden rokotesarjan saaneet hoitoalan työntekijät sairastuivat koronaviruseräilyihin (todiste 14)
- f) täysin koronarokotetut henkilöt tartuttivat täysin rokotettuja kontaktihenkilöitä, eikä täysi koronarokotussarja vähentänyt koronaviruksen tarttumista kotitalouksien sisällä (todiste 15)
- g) koronarokotetut levittivät koronavirusta samoin kuin rokottamattomatkin (todiste 16).

Ottamalla koronapassilainsäädäntö käyttöön on keskeisesti pyritty nostamaan koronarokotekattavuutta, kuten hallintotieteiden ja oikeustieteiden tohtori Matti Muukkonen toteaa vertaisarvioidussa artikkelissaan ”Koronapassi, perustuslaki ja yhdenvertaisuustarkasteluasetelman kritiikki” s. 9: ”Näkemykseni maksuttoman rokotteen vaikutuksesta yhdenvertaisuutta koskevan potentiaalisen ongelman ratkaisemiseen tietyllä tavalla tuo esiin sen, mikä osaltaan koronapassin perimmäinen tarkoitus on ollut. Tekemällä rokotteesta kaikkein kannattavin muoto saada koronapassi, on kyse mitä ilmeisemmin tavoitteesta luoda kannustin rokotuskattavuuden parantamiseen. Kyse on siten eräällä tavalla korvikkeesta pakkorokottamiselle. Sen sijaan, että pakkorokotuksiin ryhdyttäisiin tartuntatautilain 47 §:n tai tätä tarkoitusta varten erikseen säädettävien säännösten nojalla, luodaan koronapassilla olosuhteet, joissa muista kuin lääketieteellisistä syistä rokottamattomilta poistetaan osa heille normaalisti kuuluvista perusoikeuksistaan tai vähintäänkin vaikeutetaan niiden käyttämistä.”

Kun jo esittämiemme kirjallisten todisteiden perusteella on nähtävissä, että rokotekattavuuden nosto ei ole käytännössä estänyt pandemian leviämistä, on ainoa johtopäätös asiasta, että käyttöön otettu lainsäädäntö ei ole täyttänyt perusoikeuksien yleisten rajoitusedellytysten suhteellisuusvaatimusta, kun suhteellisuusvaatimus koostuu sekä soveltuvuus- että välttämättömyysvaatimuksista;

rajoituksen täytyy olla ylipäättään soveltuva asetetun tavoitteen saavuttamiseksi, ja lisäksi tavoitetta ei voida saavuttaa vähemmän perusoikeuksiin puuttuvin keinoin.

Näin ollen on tultava johtopäätökseen, että koronapassilainsäädäntö on ollut perustuslain vastainen rikkoessaan ihmisten perusoikeuksia, ja tällöin käsiteltävänä olevassa asiassa tuomioistuimen tulee perustuslain 106 §:n perusteella soveltaa ensisijaisesti perustuslakia.

PL 124 § Hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle

Suomen valtion lausunnon todisteliite nro 5:ssä Mikael Hidén nostaa perustuslakivaliokunnalle antamassaan lausunnossa esille perustuslain 124 §:n, joka kuuluu:

Julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan kuitenkin antaa vain viranomaiselle.

Kirjoitusvirheistä ja epätäydellisestä suomen kielestä päätellen lausunto on kirjoitettu kiireessä, mutta siinä kuitenkin tuodaan esille varsin keskeinen kysymys koronapassilainsäädännöstä. Fazer Kluuvi-kahvilassa tavallinen kahvilatyöntekijä yritti kysyä kantajalta koronapassia. Koronapassista tulee ilmi varsin keskeisiä terveystietoja ja joka tapauksessa kahvilatyöntekijälle on annettu valta myös estää kantajan pääsy kahvilaan. Kahvilatyöntekijälle annettu valta liittyy siis keskeisiin perus- ja ihmisoikeuksiin. Lain mukaan merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan kuitenkin antaa vain viranomaiselle, mikä kahvilatyöntekijä ei ole.

Hidén ei loppujen lopuksi käsittele syvällisemmin oikeudellisesti tätä kysymystä lausunnossaan, vaikka se on keskeinen kysymys koronapassilainsäädännön ja sitä myötä annettujen toimivaltuuksien osalta. Perustuslakivaliokuntakaan ei puutu tähän kysymykseen, mikä jättää perustuslakivaliokunnan antaman lausunnon erittäin vaillinaiseksi.

Koska perustuslakivaliokunta ei ole ottanut kantaa näin keskeiseen kysymykseen, tulisi tuomioistuimen arvioida, onko kantajan perusoikeuksiin puututtu siinä määrin, että se on voitu katsoa merkittäväksi julkisen vallan käytöksi, jolloin valtiovalta ei olisi saanut koronapassilainsäädännössä antaa koronapassin tarkistusoikeutta ja oikeutta estää asiakkaiden pääsy kahvilaan henkilölle, joka ei ole viranomaisasemassa. Mikäli tuomiossa päädytään siihen, että tässä suhteessa koronapassilainsäädäntö on ollut perustuslain vastainen, on myös se peruste sivuuttaa

tartuntatautilain soveltaminen käsiteltävänä olevassa tapauksessa ja soveltaa ensisijaisesti perustuslakia.

Aluehallintoviraston päätöksen perustuslainvastaisuus

ESAVI:n 2.12.2021 antama päätös, joka oli voimassa kanteen kohteena olleen tapahtuman aikana 10.12.2021, ja jonka määräämät kokoontumisrajoitukset ravintoloitsijat pystyivät välttämään vaatimalla asiakkailtaan voimassa olevaa koronapassia, on usein eri tavoin vakavassa ristiriidassa tuolloin vallinneen ajankohtaisen tieteellisen tiedon kanssa. Toisaalta ravintoloiden toimintaan kohdistuvat rajoitukset katsottiin välttämättömiksi mm. siksi, että HUSin alueen väestön rokotuskattavuus nousi liian hitaasti, ”joten ensimmäisen ja toisen rokotekattavuuden nostamisella epidemiatilannetta ei tällä hetkellä saada hallintaan” (s. 39, viimeinen kappale). Kuitenkin esittämästämme todistelusta käy ilmi, että ESAVI:n päätöksen antopäivänä 2.12.2021 oli jo laajalti tiedeyhteisön tiedossa, että koronarokotukset eivät ehkäise koronaviruksen leviämistä joko ollenkaan tai ainakaan merkittävässä määrin, joten rokotekattavuuden suurikaan nostaminen ei olisi todellisuudessa edes voinut helpottaa epidemiatilannetta.

Toisaalta vaikka ravintoloiden toimintaan kohdistuvat rajoitukset olivatkin ESAVI:n mukaan välttämättömiä, toiminnanharjoittajat pystyivät välttämään nämä ”välttämättömät” rajoitukset ottamalla käyttöön koronapassi, ”jonka avulla voidaan tilaisuuksien terveysturvallisuutta lisätä” (s. 41, kpl 3). Kuitenkin esittämästämme todistelusta käy ilmi, että ESAVI:n päätöksen antopäivänä 2.12.2021 oli jo laajalti tiedeyhteisön tiedossa, että koronarokotukset ja siten myöskään koronapassi eivät ehkäise koronaviruksen leviämistä joko ollenkaan tai ainakaan merkittävässä määrin, joten koronapassin avulla ei todellisuudessa edes voitu lisätä tilaisuuksien terveysturvallisuutta.

Koska ESAVI:n päätös on edellä kerrotulla tavalla usein eri tavoin vakavassa ristiriidassa niin tuolloin vallinneen ajankohtaisen tieteellisen tiedon kuin myös perustuslain ja tartuntatautilain kanssa, tulee se jättää soveltamatta tuomioistuimessa perustuslain 107 §:n nojalla.

EIS 8 ja 14 artiklat: EIT:n tapaus I.B. v. Kreikka

Kantajaa on estetty pääsemästä kahvilaan vain siksi, että hänellä ei ole ollut voimassa olevaa koronapassia. Tämä on kuitenkin jäljempänä tarkemmin esitetyin perustein ollut Euroopan ihmisoikeussopimuksen (EIS) 14 artiklassa tarkoitettua syrjintää luettuna yhdessä 8 artiklassa

turvattun yksityiselämän suojan kanssa. Kahvilaan pääsyn estäminen on ollut syrjintää myös EIS:n 12. lisäpöytäkirjan 1 artiklan nojalla.

Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tapauksessa I.B. v. Kreikka (2013) oli kyse HIV-positiivisen valittajan irtisanomisesta pian taudinmäärityksen jälkeen. Valittajan korvausvaatimukset menestyivät osittain alioikeuksissa, mutta maan ylin tuomioistuin hylkäsi vaatimukset suppein perustein ja käyttäen taudin tarttuvuudesta ilmeisen virheellistä premissiä. EIT:n mukaan menettely merkitsi Euroopan ihmisoikeussopimuksen 14 artiklassa tarkoitettua syrjintää suhteessa 8 artiklassa turvattuun yksityiselämän suojaan.

Nyt kanteen kohteena oleva tapaus on hyvin samanlainen kuin mainittu EIT:n tapaus, sillä koronapassin käyttöönotto on perustunut covid-19:n tarttuvuudesta vallinneisiin ilmeisen virheellisiin premisseihin: EIT:n tapauksen kohteena olleen irtisanomisen hetkellä oli laajasti tiedossa, että HIV:n kantaja ei tartuta HI-virusta normaalissa kanssakäymisessä ihmiseltä toiselle, ja samoin oli jo koronapassilainsäädäntöä valmistellessa laajasti tiedossa, että koronapassittomat henkilöt eivät tartuta SARS-CoV-2-virusta normaalissa kanssakäymisessä ihmiseltä toiselle eri tavalla kuin koronapassilliset henkilöt.

EIS 14 artikla velvoittaa Suomen valtiota huolehtimaan, että Suomessa ei tapahdu minkäänlaista syrjintää yksityiselämän suojan piiriin kuuluviin asioihin liittyvistä syistä. Terveystietojen on katsottu kuuluvan Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklan turvaaman yksityiselämän suojan ydinalueeseen (kts. esim. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ratkaisut I v. Suomi (2008), kohta 35 ja Avilkina ja muut v. Venäjä (2013), kohta 30). Samoin yksityiselämän suojan piiriin on katsottu kuuluvaksi myös ruumiillinen ja psyykinen koskemattomuus sekä itsemääräämisoikeus (I.B. v. Kreikka, kohta 67).

Kantajaa syrjittiin Fazerin kahvilassa siksi, että hänellä ei ollut voimassa olevaa koronapassia, eli häntä syrjittiin hänen yksityiselämänsä piiriin kuuluvien terveystietojensa perusteella. EIS 8 artiklan mukaan viranomaiset saavat puuttua yksityiselämän suojaan vain, kun laki sen sallii ja se on välttämätöntä demokraattisessa yhteiskunnassa kansallisen ja yleisen turvallisuuden tai maan taloudellisen hyvinvoinnin vuoksi, tai epäjärjestyksen tai rikollisuuden estämiseksi, terveyden tai moraalien suojaamiseksi, tai muiden henkilöiden oikeuksien ja vapauksien turvaamiseksi. Kantajan yksityisyydensuojaan puuttuminen ei kuitenkaan ollut välttämätöntä minkään mainittujen tarkoitusten suojaamiseksi, sillä koronapassilainsäädännön tarkoitus oli estää koronatartuntojen leviämistä ihmisten kokoontumisissa (HE 131/2021 vp, s. 19), mutta kuten todistelustamme käy selvästi ilmi, oli jo koronapassilainsäädäntöä valmistellessa selvää, etteivät koronarokote ja koronapassi todellisuudessa ehkäisheet koronaviruksen leviämistä. Siten tapauksessa on loukattu

EIS 8 artiklaa, sillä kantajan yksityiselämän suojaan on puututtu ilman minkään EIS 8 artiklassa listatun välttämättömän syyn olemassaoloa. Koronapassivaatimus ei luultavasti olisi ollut lainvastaisella tavalla syrjivä, jos sen käyttäminen olisi todellisuudessa estänyt tartuntojen leviämistä, mutta jo koronapassilainsäädäntöä valmistellessa oli laajassa tiedossa, että tämä toive sen ehkäisevästä vaikutuksesta tartuntojen leviämiseen ei toteutunut.

Tapauksen I.B. v Kreikka perusteluissa viitataan Euroopan neuvoston parlamentaarisen yleiskokouksen päätöslauselmaan, jossa yleiskokous kehottaa jäsenvaltioiden parlamentteja ja hallituksia suojelemaan HIV:tä kantavia ihmisiä kaikenlaiselta syrjinnältä sekä julkisella että yksityisellä sektorilla (kohta 34). Parlamentaarinen yleiskokous on antanut koronarokotteisiin ja koronapassiin liittyen hyvin samankaltaisen päätöslauselman 2361 (2021) (saatavilla: <https://pace.coe.int/en/files/29004/html>), jossa se esitti Euroopan neuvoston jäsenvaltioille ja Euroopan Unionille vaatimuksia koronarokotteisiin ja niiden käyttöönottoon liittyen tammikuussa 2021.

Päätöslauselman kohdassa 7.3.2 yleiskokous edellyttää, että kukaan ei saa joutua syrjityksi rokottamattomuutensa vuoksi, riippumatta siitä johtuuko rokottamattomuus mahdollisista terveydellisistä riskeistä tai vain haluttomuudesta rokottautua ("ensure that no one is discriminated against for not having been vaccinated, due to possible health risks or not wanting to be vaccinated"). Kohdassa 7.3.1 yleiskokous edellyttää, että kukaan ei saisi joutua poliittisen, sosiaalisen tai muunlaisen paineen alaiseksi rokottautua, jos he eivät itse halua rokottautua ("ensure that [...] no one is under political, social or other pressure to be vaccinated if they do not wish to do so"). Suomen valtio ei onnistunut toteuttamaan yleisistunnon esittämää vaatimusta siitä, että rokottamattomat ja siten koronapassittomat eivät saisi joutua syrjityiksi, sillä valtio mahdollisti vanhentuneeseen ja ilmeisen virheelliseen tietoon perustuvalla lainsäädännöllä rokottamattomien ja koronapassittomien ihmisten syrjinnän mm. ravintoloissa. Valtio myös tosiasiallisesti asetti kansalaiset poliittisen ja sosiaalisen paineen alle rokottautua, kuten Muukkosen artikkelista käy ilmi.

Vaikka Euroopan neuvoston yleisistunnon päätöslauselmilla ei ole juridista velvoittavuutta, voidaan niiden katsoa kuitenkin antavan merkittäviä tulkintasuosituksia ja suuntaviivoja niin jäsenvaltioille, EU:lle kuin myös EIT:lle niiden käytännön työssä. Päätöslauselmien merkittävyyttä oikeuslähteenä kuvaa jo se, että EIT viittaa niihin ratkaisunsa perusteluissa. Toisaalta EIT perusti ratkaisunsa tieteelliseen tietoon HIV:n tarttumisesta; kuten EIT teki, myös Helsingin käräjäoikeuden tulee perustaa ratkaisunsa kanteen kohteena olevan tapahtuman hetkellä vallinneeseen ajankohtaiseen tieteelliseen tietoon koronaviruksen tarttumisesta, jota esittelemme todistelussamme.

Vaikka Fazerin ja valtion harjoittamalla ihmisten eriarvoisella kohtelulla on ollut sinänsä hyväksyttävä tavoite (koronaviruksen leviämisen estäminen), tavoitteen saavuttamiseksi käytetyt keinot eivät ole esittämämme todistelun perusteella olleet ylipäättään soveltuvia tavoitteeseen pääsemiseksi, eivätkä ne ole siten voineet olla myöskään oikeasuhtaisia. Kantaja esittää riittävästi todistelua sen osoittamiseksi, että Fazer ja valtio ovat syyllistyneet kantajan syrjintään hänen oletettuun terveydentilaansa perustuen. Tästä johtuen todistustaakka siirtyy vastaajille eli Fazerille ja Suomen valtiolle sen osoittamiseksi, että he eivät olisi syyllistyneet kantajan syrjintään hänen oletettuun terveydentilaansa perustuen.

Lisälausuma koskien oikeudenkäyntikuluvaatimusta

Korjaamme oikeudenkäyntikuluvaatimusta kuulumaan seuraavasti:

Vastaajat tuomitaan yhteisvastuullisesti korvaamaan kantajan oikeudenkäyntikulut kuukauden kuluttua tuomion julistamisesta.

Todistelu

Ohessa koottuna kirjalliset todisteet. Numerosta 13 eteenpäin ovat uudet kirjalliset todisteet, mitä ei aiemmin ole toimitettu oikeudelle.

Kirjalliset todisteet:

1) Fazer Retail Finlandin vastaus

teema: vastaajan perustelut kantajan oikeuksien rikkomiselle

2) Kansallinen varautumissuunnitelma influenssapandemiaa varten (Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisu 2012:9)

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/72870/Jul201209.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

teema: Koronavirus ei täytä edes STM:n lievän pandemian määritelmää

3) Eurosurveillance -lehden artikkeli An outbreak caused by the SARS-CoV-2 Delta variant (B.1.617.2) in a secondary care hospital in Finland, May 2021

<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/labs/pmc/articles/PMC8323455/>

teema: täysi rokotussarjakaan ei suojaa koronatartunnalta

4) MedRxiv -lääketieteellisen julkaisun artikkeli Length of hospital stay and risk of intensive care admission and in-hospital death among COVID-19 patients in Norway: a register-based cohort study comparing patients fully vaccinated with an mRNA vaccine to unvaccinated patients <https://www.medrxiv.org/content/10.1101/2021.11.05.21265958v2>

teema: rokotettujen ja rokottamattomien potilaiden välillä ei havaittu eroja tehohoitojakson pituuden tai sairaalakuoleman riskin osalta.

5) Ahajournals -lääketieteellisen julkaisun artikkeli Clinically Suspected Myocarditis Temporally Related to COVID-19 Vaccination in Adolescents and Young Adults: Suspected Myocarditis After COVID-19 Vaccination <https://www.ahajournals.org/doi/10.1161/CIRCULATIONAHA.121.056583>

teema: koronarokotteet aiheuttavat sydänlihaksen tulehdusta

6) Vertaisarvioitu artikkeli Koronapassi, perustuslaki ja yhdenvertaisuustarkasteluasetelman kritiikki <https://www.edilex.fi/artikkelit/25547>

teema: koronapassilla rikottu yhdenvertaisuutta

7) Sosiaali- ja terveysministeriön vastaus aluehallintovirastojen tarkennuspyyntöön koskien tartuntatautilain mukaisten rajoitusten asettamista koskevaan ohjaukseen

teema: STM:n aluehallintovirastoihin kohdistama ohjaus ei perustu lääketieteellisiin tutkimuksiin tai oikeudelliseen arviointiin

8) Ylen uutinen 19.11.2021.pdf (sama kuin Suomen valtion todiste nro 10)

teema: yhdenvertaisuusvaltuutetun mukaan koronapassin käyttö on hyväksyttävää, jos sillä voidaan helpottaa tautitilannetta

9) Ruokailukuitit Fazerilta

teema: kantajan kohtelu Fazer-konsernin kahviloissa ei ole ollut johdonmukaista, mikä johtaa syrjintäolettamään 10.12.2021 tapahtuneen osalta

10) Fazerin ihmisoikeussitoumus

teema: Fazer on ilmoittanut sitoutuneensa vastustamaan liikkumisrajoituksia sekä kunnioittamaan yksityisyyttä ja perusoikeuksia

11) Hotelkämpinravintolakuitti

teema: Hotel Kämp on päästänyt kantajan syömään aamiaista sen jälkeen, kun hänet on käännytetty Fazer-kahvilasta. Fazer ei voi vedota siihen, että sillä ei olisi ollut muuta mahdollisuutta kuin estää kantajan pääsy ravintolaansa

12) Ruokailut kolmessa muussa kahvilassa

teema: Fazer ei voi vedota siihen, että sillä ei olisi ollut muuta mahdollisuutta kuin estää kantajan pääsy ravintolaansa

13) yhdysvaltalainen tutkimus koronarokotteiden vaikutuksesta koronaviruksen leviämiseen (elokuu 2021)

teema: täyden koronarokotesarjan saaneilta henkilöiltä mitattiin samanlaisia koronaviruseräkuormia kuin rokottamattomiltakin & myös rokotetut levittävät koronavirusta

14) vietnamilainen tutkimus koronarokotteiden vaikutuksesta koronaviruksen leviämiseen (lokakuu 2021)

teema: täyden rokotesarjan saaneet hoitoalan työntekijät sairastuivat läpilyönti-koronavirusinfektioihin kesäkuussa 2021

15) brittiläinen tutkimus koronarokotteiden vaikutuksesta koronaviruksen leviämiseen (lokakuu 2021)

teema: täysin koronarokotetut henkilöt tartuttivat täysin rokotettuja kontaktihenkilöitä, eikä täysi koronarokotussarja vähentänyt koronaviruksen tarttumista kotitalouksien sisällä

16) saksalainen tutkimus koronarokotteiden vaikutuksesta koronaviruksen leviämiseen (marraskuu 2021)

teema: koronarokotetut levittivät koronavirusta samoin kuin rokottamattomatkin

17) Ilta-Sanomien uutinen 12.8.2021

teema: koronarokotteet eivät estä tautiin sairastumista, eivätkä taudin leviämistä

18) Iltalehden uutinen 27.8.2021

teema: täysi koronarokotussarja ei estä covid-19:ään sairastumista eikä taudin leviämistä

19) Ilkka-Pohjalaisen uutinen 22.9.2021

teema: täyden koronarokotesarjan saaneet suomalaiset hoitajat sairastuivat covid-19:ään

20) Ilta-Sanomien uutinen 9.9.2021

teema: Koronarokotuskattavuuden nousu ei vähentänyt taudin ilmaantumista Tampereella syyskuussa 2021, vaan päinvastoin tartuntojen määrä lisääntyi rokotuskattavuuden noustessa

21) Kalevan uutinen 31.10.2021

teema: Koronarokotus ei suojannut hoitajia, eikä potilaita koronavirustartunnalta tai koronaviruksen leviämiseltä

22) Asko Järvisen puheenvuoro Puheenaihe-podcastissa

teema: koronarokotteiden on tiedetty ennen joulukuuta 2021 olleen vähämerkityksellisiä koronapandemian ehkäisemisessä

Suullinen todistelu:

Ohessa koottuna kutsuttavat todistajat. Todistaja numero 6:sta lähtien todistajat ovat uusia.

1) Mika Vauhkala

teema: kohtelu Fazer Cafe Kluuvissa ja siitä aiheutuneet kärsimykset

2) hallintotieteiden tohtori Matti Muukkonen

teema: rokottamattomien perusoikeuksia ei ole turvattu

3) STM:n osastopäällikkö Satu Koskela

teema: millaiseen lääketieteelliseen tutkimukseen tai oikeudelliseen arviointiin STM:n aluehallintovirastoihin kohdistama ohjaus on perustunut

4) Kantajan mukana Fazer-kahvilassa ollut Mika Jantunen

teema: kantajan kohtelu Fazer-kahvilassa 10.12.2021 sekä Fazer-kahvilan henkilökunnan suorittama asiakkaan informointi ja esillä olleet asiakirjat. Tapahtumat Fazer-kahvilasta käännyttämisen jälkeen

5) Fazer Retail Finlandin toimitusjohtaja Miika Kostilainen

teema: kantajan kohtelun perusteet. Fazer-konsernin sitoutuminen ihmisoikeuksien noudattamiseen

6) HUS:n infektioylilääkäri Asko Järvinen

teema: mitä kansainvälinen lääketieteellinen yhteisö tiesi rokotteiden merkityksestä covid-19-taudin torjunnassa ennen joulukuuta 2021

7) THL:n ylilääkäri Hanna Nohynek

teema: mitä kansainvälinen lääketieteellinen yhteisö tiesi rokotteiden merkityksestä covid-19-taudin torjunnassa ennen joulukuuta 2021

8) väistytvä pääministeri Sanna Marin

teema: mihin valtioneuvosto on perustanut näkemyksensä koronapassilainsäädännön välttämättömyydestä sekä miten valtioneuvosto on seurannut koronarajoituksiin liittyvän sääntelyn välttämättömyyttä suhteessa perusoikeuksien toteutumiseen

Asiantuntijalausunnot:

- 1) lääkäri, vieraileva professori ja King's Fund -lääketieteellisen ajatushautomon hallituksen jäsen Aseem Malhotra

teema: mitä kansainvälinen lääketieteellinen yhteisö tiesi rokotteiden merkityksestä covid-19-taudin torjunnassa ennen joulukuuta 2021

Kunnioitavasti,

Aki Nummelin

OTM, lupalakimies